

EKT

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες ...Κινούνται

ΤΕΥΧΟΣ 01

Ι ο ύ ν ι ο ς 2 0 0 4

Ενημερωτικό δελτίο του ΕΚΤ
για τις Δημόσιες
Βιβλιοθήκες

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΔΙΑΔΕΙΧΟ-ΣΕ ΕΤΕΛΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

- 3 / Αντί προλόγου
- 4 / Το σημείωμα της έκδοσης
- 5 / Συλλογικός Κατάλογος Δημόσιων Βιβλιοθηκών
- 7 / Πρότυπα και κανόνες στις ελληνικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες
- 10 / Ο ρόλος των Δημόσιων και Κινητών Βιβλιοθηκών σήμερα
όπως τον αντιλαμβάνεται ένας ευρύτερος οργανισμός
υπηρεσιών πληροφόρησης
- 11 / Οι κεντρικοί άξονες του έργου που υλοποιεί το ΕΚΤ για
τις Δημόσιες & Κινητές Βιβλιοθήκες
- 13 / ΑΒΕΚΤ Σύστημα Αυτοματισμού Βιβλιοθηκών ΕΚΤ

www.ekt.gr

Η συγκεκριμένη έκδοση απευθύνεται στο σύνολο των Δημόσιων Βιβλιοθηκών, στην παρούσα φάση όμως περιλαμβάνει ύλη από 26 Δημόσιες Κεντρικές Βιβλιοθήκες που συμμετέχουν στο έργο "Υποστήριξη της εκπαιδευτικής πράξης από τις Κινητές Βιβλιοθήκες" (ΕΠΕΑΕΚ II). Προκειμένου να συμπεριληφθεί το άρθρο σας στο επόμενο τεύχος που θα κυκλοφορήσει έως τον Οκτώβριο 2004, θα πρέπει να έχει αποσταλεί στο ΕΚΤ έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2004.

Επικοινωνία:

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης /ΕΙΕ, κα Μάρα Κουνάδη,
Βασ. Κωνσταντίνου 48, 116 35, Αθήνα , Τηλ: 210 7273970, Fax: 210 7252223, E-mail: mkounad@ekt.gr

"Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες ...Κινούνται", έκδοση του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του έργου "Υποστήριξη της εκπαιδευτικής πράξης από τις κινητές βιβλιοθήκες" - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ) το οποίο συγχρηματοδοτείται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά 25% από το Ελληνικό Δημόσιο.

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης στο πλαίσιο του έργου "Υποστήριξη της εκπαιδευτικής πράξης από τις κινητές βιβλιοθήκες" αναλαμβάνει την πρωτοβουλία για την έκδοση του ενημερωτικού δελτίου "Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες ... κινούνται!". Επιθυμία μας είναι η παρούσα έκδοση να αποτελέσει ένα αρχικό σημείο αναφοράς και μέσο επικοινωνίας, με στόχο την ευρύτερη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου. Ελπίζουμε πως η επικοινωνία και η ανταλλαγή απόψεων με ίσους όρους για όλους τους συμμετέχοντες στο έργο, αλλά και ο συντονισμός δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται παράλληλα, μπορούν να διευκολύνουν την επίτευξη κοινών στόχων, όπως η παροχή διευρυμένων υπηρεσιών πληροφόρησης προς τους τελικούς χρήστες για αξιοποίηση της γνώσης στην οικονομική και πνευματική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας. Ας μην ξεχνάμε πως οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες είναι οι κατεξοχήν αρμόδιοι φορείς για την οργάνωση, διαχείριση και διάθεση περιεχομένου στο ευρύτερο κοινό.

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, αναπτύσσει τακτική επικοινωνία και ανταλλάσσει απόψεις και προβληματισμούς με πολλές Δημόσιες Βιβλιοθήκες. Αξιοποιεί δε αυτές τις διαδικασίες στο σχεδιασμό νέων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών που αναπτύσσει. Με αφορμή τις κοινές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ, θεωρούμε ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναπτυχθούν παρόμοιες διαδικασίες επικοινωνίας μεταξύ όλων των βιβλιοθηκών που συμμετέχουν στο έργο "Υποστήριξη της εκπαιδευτικής πράξης από τις κινητές βιβλιοθήκες". Ενδεχομένως, αυτές να ενισχυθούν, ώστε να αναδειχθούν νέες δομές επικοινωνίας και συντονισμού δραστηριοτήτων για τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες και να ισχυροποιηθούν οι δίαυλοι επικοινωνίας μεταξύ βιβλιοθηκών και συναρμόδιων φορέων.

Ευάγγελος Μπούμπουκας
Διευθυντής ΕΚΤ/ΕΙΕ

Η συγκεκριμένη τριμηνιαία έκδοση ξεκινάει μεν από το ΕΚΤ, για να ανταποκριθεί όμως στο στόχο της απαιτείται η συνεργασία όλων και φυσικά η δική σας συμβολή. Έτσι, θα περιμένουμε κείμενα, τα οποία μπορεί να αφορούν:

- Δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί ή είναι σε εξέλιξη από τις βιβλιοθήκες, τόσο στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ όσο και με αφορμή το έργο. Επίσης, ζητήματα που ενδεχομένως προβλημάτισαν και τρόπους αντιμετώπισης.
- Αναφορές στους ειδικούς στόχους που η βιβλιοθήκη επιθυμεί να έχει επιτύχει με την ολοκλήρωση του έργου.
- Νέα από την ανταπόκριση των χρηστών της βιβλιοθήκης στις συνθήκες που αναπτύσσονται.
- Ανάπτυξη θεμάτων και διατύπωση ευρύτερων προβληματισμών που αφορούν τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες.
- Ό,τι άλλο κρίνετε ότι θα μπορούσε να συμβάλει στον καλύτερο συντονισμό των δραστηριοτήτων όλων.

Στο πρώτο τεύχος η Κατερίνα Κεράστα από τη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λιβαδειάς παρουσιάζει ένα άρθρο με τις δραστηριότητες που αφορούν τη συγκρότηση του Συλλογικού Καταλόγου των Δημόσιων Βιβλιοθηκών από το 1999 έως το 2002. Στόχος μας είναι σε κάθε τεύχος να υπάρχει μία αναφορά στις τελευταίες εξελίξεις που αφορούν τη συγκεκριμένη δραστηριότητα που υλοποιεί κεντρικά η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λιβαδειάς. Επίσης, η Ντίνα Τρούιπεγλη, βιβλιοθηκονόμος του ΕΚΤ στο ΑΒΕΚΤ, αναφέρεται στους κανόνες και τα πρότυπα που χρησιμοποιούν οι ελληνικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες, σε ένα άρθρο το οποίο πιστεύουμε ότι θα φανεί ιδιαίτερα χρήσιμο.

Χωρίς να θέλουμε να είμαστε ΕΚΤκεντρικοί, και δεδομένου ότι στο πρώτο τεύχος δεν διαθέτουμε ακόμα υλικό από άλλους φορείς, συμπεριλάβαμε δύο άρθρα που αναφέρονται στο ρόλο των Δημόσιων Βιβλιοθηκών σήμερα, σύμφωνα με την εικόνα που έχει σχηματίσει ένας οργανισμός υπηρεσιών πληροφόρησης όπως το ΕΚΤ, καθώς και στους κεντρικούς άξονες του έργου που υλοποιεί το ΕΚΤ στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ. Στόχος μας είναι σε κάθε τεύχος να γίνεται μία αναφορά των δράσεων του ΕΚΤ στο πλαίσιο του έργου, σκοπεύοντας κυρίως στην πληρέστερη αξιοποίηση των υπηρεσιών του από τις βιβλιοθήκες που ενδιαφέρονται για αυτές.

Τέλος έχει συμπεριληφθεί ένα άρθρο, το οποίο αποτελεί μία συνοπτική αλλά ουσιαστική παρουσίαση του συστήματος ΑΒΕΚΤ. Άρθρα για το ΑΒΕΚΤ θα περιλαμβάνονται και στα επόμενα τεύχη, επιθυμώντας κυρίως να καλύψουμε γενικά θέματα που ήδη έχουμε συζητήσει με κάποιους από εσάς, αφορούν όμως συνολικά τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες που είναι χρήστες του ΑΒΕΚΤ.

Θα είμαστε στη διάθεσή σας για παρατηρήσεις ή σχόλια σχετικά με τη συγκεκριμένη έκδοση. Κυρίως, όμως, περιμένουμε την ανταπόκρισή σας με προτάσεις θεμάτων και κειμένων για τα επόμενα τεύχη.

Καλή ανάγνωση

Συλλογικός Κατάλογος Δημόσιων Βιβλιοθηκών

"Υποστήριξη της Εκπαιδευτικής Πράξης από Κινητές Βιβλιοθήκες"
ΕΠΕΑΕΚ, Β' & Γ' ΚΠΣ, Ιούλιος 1999 - Δεκέμβριος 2002

Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας συνέβη μια θεαματική τεχνολογική και συνεπακόλουθα ριζική κοινωνική αλλαγή. Κοινωνικά ιδρύματα, πανεπιστήμια, αρχεία, βιβλιοθήκες, κ.λπ., έπρεπε να μετασχηματιστούν και να προσαρμόσουν τις υπηρεσίες τους, ώστε να ανταποκριθούν και να συμβαδίσουν με τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες.

Οι βιβλιοθήκες, και ιδιαίτερα οι Δημόσιες, βρέθηκαν πραγματικά μπροστά σε μια μεγάλη πρόκληση: κατέχοντας ήδη μια κεντρική θέση και ρόλο στη διαδικασία συγκέντρωσης και μετάδοσης της πληροφορίας με τον παραδοσιακό τρόπο, κλήθηκαν να αναπτύξουν νέες στρατηγικές διαχείρισης, αξιοποιώντας τις νέες δυνατότητες που εξασφαλίζει η χρήση της τεχνολογίας.

Η άριστη χρήση, όμως, της διαρκώς αναπτυσσόμενης τεχνολογίας για τη διαχείριση των πληροφοριών προϋποθέτει το παράλληλο "σπίσιμο" υποδομών και δικτύωσης, το κατάλληλο λογισμικό, την αυτοματοποίηση των συλλογών, αλλά και τη συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών.

Οι πρώτες προσπάθειες για τη δημιουργία της βάσης του Συλλογικού Καταλόγου των Δημόσιων Βιβλιοθηκών ξεκίνησαν το 1996. Αρχικοί συντελεστές και εμπνευστές του έργου ήταν η κα Κατερίνα Χατζοπούλου, σύμβουλος Υφυπουργού Παιδείας, ο κ. Μιχάλης Σφακάκης, προϊστάμενος του Τμήματος ΑΒΕΚΤ του ΕΚΤ, και οι εκπρόσωποι των Δημόσιων Βιβλιοθηκών Λιβαδειάς, Ιωαννίνων, Ναυπάκτου, Σπάρτης, Πύργου και Χίου.

Η υλοποίηση του Καταλόγου άρχισε τον Ιούλιο του 1999 από τη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λιβαδειάς, στο πλαίσιο του έργου "Υποστήριξη της εκπαιδευτικής πράξης από κινητές βιβλιοθήκες-ΕΠΕΑΕΚ".

Συγκροτήθηκε, έτσι, μια Ομάδα Εργασίας από έξι βιβλιοθήκες που ανέλαβε την έρευνα και μελέτη για τη σύνταξη των βιβλιοθηκονομικών προδιαγραφών, καθώς και τη διαμόρφωση ενός πρώτου καταλόγου Αρχείων Καθιερωμένων Αποδόσεων, ως εξής:

- Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λεβαδειάς: Εισαγωγή εγγραφών σειρών και παραγωγή του καταλόγου με υπεύθυνο έργο τον Διευθυντή κ. Λεωνίδα Διαμαντή
- Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων: Θεματικές Επικεφαλίδες
- Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπάκτου: Έκδοση εγχειριδίου
- Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σπάρτης: Ξένοι Συγγραφείς
- Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Χίου: Συλλογικά Όργανα
- Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Πύργου: Έλληνες Συγγραφείς

Η βάση δημιουργήθηκε με σκοπό να αποτελέσει πολύτιμη πηγή πληροφοριών για τους χρήστες-αναγνώστες των βιβλιοθηκών σε όλη την Ελλάδα, και βοήθημα για τους βιβλιοθηκονόμους, και απώτερους στόχους:

- 1 Τη συλλογή και επεξεργασία (μετατροπή των δεδομένων σε μορφή *Unicode*, και σύμφωνα με τα πρότυπα που θα υιοθετηθούν) όλων των εγγραφών των Δημόσιων Βιβλιοθηκών, χωρίς βέβαια αυτές να χάσουν την ταυτότητά τους και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους.
- 2 Τη συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις των τεχνολογικών εξελίξεων και των νέων βιβλιοθηκονομικών προτύπων, με απώτερο στόχο πάντα την καλύτερη εξυπηρέτηση των χρηστών.
- 3 Την ανταλλαγή δεδομένων, αφού η χρήση κοινών προτύπων και κανόνων προωθεί την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των βιβλιοθηκών και, φυσικά, θα συμβάλλει στην υπέρβαση προβλημάτων που συνδέονται με χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία επεξεργασίας του υλικού.
- 4 Την πρόωθηση του διαδανεισμού μεταξύ των βιβλιοθηκών.
- 5 Τη δυνατότητα αναζήτησης-ανάκτησης υλικού από τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες σε όλη την Ελλάδα, καθώς επίσης και από τις ειδικές τοπικές συλλογές κάθε βιβλιοθήκης.
- 6 Τη έκδοση εγχειριδίων προτύπων Αρχείων Καθιερωμένων Τύπων για τη διευκόλυνση των βιβλιοθηκονόμων-χρηστών.

Τον Ιούλιο του 1999 προσλήφθηκε η βιβλιοθηκονόμος κα Ελένη Μιμίκου και το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους η πληροφορικός κα Μαρία Λέντα. Και οι δυο επεξεργάστηκαν τη βάση του Συλλογικού Καταλόγου, με τις υποδείξεις της κα Κατερίνας Κεράστα, υπαλλήλου της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Λιβαδειάς, μέχρι το Δεκέμβριο του 2001, οπότε και αναστάλη προσωρινά η συνέχιση του έργου.

Πολλά προβλήματα παρουσιάστηκαν κατά τη φάση αυτή, που μόνο μέσα από την εφαρμογή στην πράξη θα μπορούσαν να εντοπιστούν και να ξεπεραστούν. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε κάποια από αυτά:

- 1 Η διάταξη Unimarc ήταν κάτι το τελείως νέο για τις ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες, γεγονός που απαιτούσε διαρκή αναπροσαρμογή και ενημέρωση των εγγραφών, ώστε να ανταποκρίνονται όσο το δυνατόν καλύτερα στα αποδεκτά διεθνή πρότυπα.
- 2 Η γνώση απλού χειρισμού των βιβλιοθηκονομικών εφαρμογών Η/Υ από τους υπαλλήλους δεν ήταν αρκετή. Σε πολλές περιπτώσεις απαιτείτο και πρόσθετη γνώση για τα λειτουργικά συστήματα, τα δίκτυα κ.λπ.
- 3 Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες βρίσκονταν στην αρχική φάση αυτοματοποίησης των συλλογών τους με, φυσικά, μεγάλες διαφοροποιήσεις στον τρόπο καταχώρησης των δεδομένων τους. Επίσης, έπρεπε να προσαρμοστούν στις νέες εξελίξεις, ξεπερνώντας την απομονωσή τους και να κατανοήσουν την αναγκαιότητα συνεργασίας και ανταλλαγής δεδομένων, εμπειριών, γνώσεων και πρακτικών.
- 4 Στον ελληνικό εκδοτικό χώρο επικρατούσε μια κατάσταση "αναρχίας". Οι τρόποι και τα πρότυπα που υιοθετούσαν οι εκδότες ποίκιλλαν, παρά την προσπάθεια κάποιων απ' αυτούς να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα και ανάγκες (μη χρησιμοποίηση ISBN, πολυποίκιλη γραφή των ονομάτων των ξένων συντελεστών, μη διάκριση της έκδοσης - της αναθεωρημένης έκδοσης - της αναπαραγωγής, κ.λπ.). Αυτές οι "αναρχίες" πρακτικές, φάνηκαν στην πραγματική

τους διάσταση μέσα από την προσπάθεια της δημιουργίας του Καταλόγου.

Η Βάση, εν τω μεταξύ, με πρωτοβουλία του ΕΚΤ, δημοσιεύεται στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση <http://jasmin.ekt.gr>.

Το 2001 εκδίδονται σε 200 αντίτυπα, σε 5 τόμους, τα Αρχεία Καθιερωμένων Τύπων που αποτελούν μια πρώτη παρουσίαση μέρους του έργου. Τα αντίτυπα αυτά διατέθηκαν δωρεάν σε όλες τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες, αλλά και σε όσους φορείς επιθυμούσαν να τα προμηθευτούν (Δημοτικές Βιβλιοθήκες, Πανεπιστήμια, κ.λπ.). Ο κάθε τόμος αποτελεί μια συγκεκριμένη ενότητα των Αρχείων Καθιερωμένων Τύπων (Authorities) σε μορφή τύπου GARE, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα ABEKT 5.00 (σε περιβάλλον Windows και διάταξη Unimarc), δηλαδή

Τόμος 1: Όνομα Προσώπου (200-ENG)

Τόμος 2: Όνομα Προσώπου (200-GRE)

Τόμος 3: Όνομα Συλλογικού Οργάνου (210)

Τόμος 4: Γεωγραφικό Όνομα (215)

Τόμος 5: Θέμα (250)

Στο τέλος κάθε τόμου υπάρχουν οι σχετικές παραπεμπτικές εγγραφές.

Ο εμπλουτισμός και η επεξεργασία της Βάσης άρχισε και πάλι από τις 16 Σεπτεμβρίου του 2002, με υπεύθυνη του έργου την κα Κατερίνα Κεράστα και προσωπικό την κα Ελένη Μιμίκου ως βιβλιοθηκονόμο, και πληροφορικό τον κ. Σπύρο Κουτσούρη, με την αμέριστη συμπαράσταση της Ειδικής Γραμματέα Αρχείων και Βιβλιοθηκών του ΥΠΕΠΘ κας Δάφνης Μάνεση-Κυριάκη, και τη διαρκή υποστήριξη του προσωπικού του Τμήματος ABEKT του ΕΚΤ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2002 η Βάση αριθμεί τις 10.385 βιβλιογραφικές εγγραφές, οι εγγραφές των καθιερωμένων αποδόσεων τις 29.116, και οι παραπεμπτικές τις 3.765. Οι διαρκείς εξελίξεις και ανάγκες υποδεικνύουν και σηματοδοτούν την παραπέρα πορεία του έργου, αλλά ίσως και την αναπροσαρμογή των αρχικών στόχων.

Κατερίνα Κεράστα
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λιβαδειάς

Πρότυπα και κανόνες στις ελληνικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες

Στο χώρο της επιστήμης της πληροφορίας χρησιμοποιούσαμε ανέκαθεν πρότυπα και κανόνες για να προσδιορίσουμε, ταυτοποιήσουμε και ταξινομήσουμε τη γνώση, με τρόπο ώστε το αποτέλεσμα αυτής της επεξεργασίας των δεδομένων να γίνεται αντιληπτό και εύκολα προσβάσιμο από άλλους.

Η ανάγκη για συνέπεια και ακρίβεια ως προς τη χρήση των προτύπων είναι ιδιαίτερα επιτακτική σήμερα, καθώς έχουν αρχίσει να διαμορφώνονται νέες τάσεις στο πεδίο της διαχείρισης και διάθεσης της γνώσης. Η διάθεση βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων στο Internet, οι συνεργατικές προσπάθειες για δημιουργία συλλογικών καταλόγων, η ψηφιοποίηση του μέχρι σήμερα συμβατικού υλικού μιας βιβλιοθήκης, η ηλεκτρονική παραγωγή της πληροφορίας, ο διαδανεισμός μεταξύ βιβλιοθηκών είναι μερικές μόνο από τις νέες υπηρεσίες και πρακτικές που ακολουθούνται.

Για την αξιοποίηση των παραπάνω θα πρέπει προηγουμένως να έχει γίνει επεξεργασία της διαθέσιμης πληροφορίας, βάσει των αναγκαίων προτύπων και κανόνων. Στόχος είναι να περιγράφεται η πληροφορία με τον ίδιο τρόπο από όλους, ώστε να υπάρχει συμβατότητα μεταξύ των συστημάτων κι επομένως κοινά σημεία αναφοράς στην επικοινωνία του ανθρώπινου δυναμικού που τα υποστηρίζει και τα διαχειρίζεται.

Σε χώρες του εξωτερικού, όπως οι ΗΠΑ και η Μ. Βρετανία, υπάρχουν κέντρα καταλογογράφησης που αναλαμβάνουν τη δημιουργία και διάθεση βιβλιογραφικών εγγραφών σε οργανισμούς πληροφόρησης και βιβλιοθήκες. Το όφελος από αυτή την πρακτική δεν έχει να κάνει μόνο με την εξοικονόμηση χρόνου αλλά και με την ομοιομορφία των μεταδεδομένων και, άρα, τη ζητούμενη ποιότητα στην επικοινωνία.

Στην Ελλάδα, κατά κανόνα, κάθε βιβλιοθήκη δημιουργεί τις δικές της εγγραφές και τις εντάσσει στον κατάλόγό της. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να υπάρχει συνέπεια ως προς τη χρήση των προτύπων

και κανόνων σε ό,τι αφορά την καταλογογράφηση, αφενός για να είμαστε συνεπείς ως προς την ίδια την εργασία της καταλογογράφησης και αφετέρου για να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις εκείνες που θα καταστήσουν την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών φορέων πληροφόρησης εφικτή και ολοκληρωμένη.

Στην Ελλάδα έχει αποφασιστεί να χρησιμοποιούνται οι Αγγλο-Αμερικάνικοι Κανόνες Καταλογογράφησης και το UNIMARC Bibliographic, το οποίο υλοποιεί τα ISBDs.

Τα ISBDs είναι τα Διεθνή Πρότυπα Βιβλιογραφικής Περιγραφής και, όπως υποδηλώνει η ονομασία τους, αφορούν μόνον το περιγραφικό τμήμα της καταλογογράφησης. Παρουσιάζουν το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα δημιουργηθεί το τμήμα της εγγραφής που αφορά στη βιβλιογραφική περιγραφή και συγκεκριμένα ορίζουν τα συστατικά στοιχεία που την απαρτίζουν, τη σειρά με την οποία αυτά παρατίθενται καθώς και τη στίξη που χρησιμοποιείται.

Οι διάφοροι κανόνες καταλογογράφησης που έχουν αναπτυχθεί με βάση τα ISBDs αναλαμβάνουν να ορίσουν με πιο συγκεκριμένο τρόπο την παραπάνω διαδικασία, καθώς και όλες εκείνες τις ενέργειες που απαιτούνται για να δημιουργηθεί μία ολοκληρωμένη βιβλιογραφική εγγραφή. Στην Ελλάδα, οι Αγγλο-Αμερικάνικοι Κανόνες Καταλογογράφησης (AACR) είναι το εργαλείο που χρησιμοποιούσαν και χρησιμοποιούν οι καταλογογράφοι για τη δημιουργία βιβλιογραφικών εγγραφών. Οι AACR ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο περιγράφεται ένα τεκμήριο,

καθώς και τον τρόπο με τον οποίο δημιουργούνται τα σημεία πρόσβασης ώστε να εντοπίζεται αυτό το τεκμήριο.

Το UNIMARC Bibliographic, που αποτελεί υλοποίηση του διεθνούς προτύπου ISO2709 για ανταλλαγή βιβλιογραφικών δεδομένων, ορίζει τον τρόπο δημιουργίας βιβλιογραφικών εγγραφών στο πλαίσιο λειτουργίας ενός αυτοματοποιημένου καταλόγου. Όλο το φάσμα εργασιών της καταλογογράφησης (βιβλιογραφική περιγραφή, θεματική ανάλυση, δημιουργία σημείων πρόσβασης) εντάσσεται σε μία εγγραφή που είναι δομημένη πάνω στη διάταξη UNIMARC.

Αξιζει να σημειωθεί ότι τα τμήματα του UNIMARC που αφορούν στο περιγραφικό κομμάτι έχουν αναπτυχθεί με βάση τα ISBDs, ώστε να υπάρχει συμβατότητα μεταξύ των δύο προτύπων, στο βαθμό που αυτά αλληλοσυμπληρώνονται. Αντίστοιχα με το UNIMARC Bibliographic, έχει αναπτυχθεί το UNIMARC Authorities, που επίσης αποτελεί υλοποίηση του ISO2709, και ορίζει τον τρόπο δημιουργίας εγγραφών Καθιερωμένου Τύπου με βάση το διεθνές πρότυπο GARE (Guidelines for Authority Records Entry).

Τα πρότυπα και οι κανόνες για τα οποία έγινε λόγος παραπάνω είναι διαθέσιμα σε έντυπη μορφή από τους φορείς που τα έχουν εκδώσει ή από συνεργαζόμενους εκδοτικούς οίκους. Για κάποια από αυτά κυκλοφορεί και ελληνική μετάφραση. Επίσης, τα περισσότερα διατίθενται on-line μέσα από το Διαδίκτυο. Παρακάτω θα βρείτε πληροφορίες αναφορικά με το πώς μπορείτε να προμηθευτείτε τα σχετικά εγχειρίδια, καθώς και τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις για όσα διατίθενται για on-line πρόσβαση.

Διεθνή Πρότυπα Βιβλιογραφικής Περιγραφής (ISBDs):

Όλος ο κατάλογος των ISBDs διατίθεται on-line στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VI/3/nd1/isbdlist.htm>

- **ISBD (A): International Standard Bibliographic Description for Older Monographic Publications (Antiquarian).** Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής που αφορά μονογραφίες που εκδόθηκαν πριν το 1800.

Είναι διαθέσιμο από τις εκδόσεις της IFLA, UBCIM Publications New Series. Διατίθεται, επίσης, on-line στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbda.htm>

- **ISBD (CM): International Standard Bibliographic Description for Cartographic Materials.** Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής που αφορά χαρτογραφικό υλικό. Είναι διαθέσιμο από τις εκδόσεις της IFLA, UBCIM Publications New Series.
- **ISBD (G): General International Standard Bibliographic Description.** Πρόκειται για τους γενικούς κανόνες που ορίζει το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής. Είναι διαθέσιμο από τις εκδόσεις της IFLA, UBCIM Publications New Series. Διατίθεται, επίσης, on-line στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbdg2004.pdf>
- **ISBD (M): International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications.** Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής που αφορά μονογραφίες. Είναι διαθέσιμο από τις εκδόσεις της IFLA, UBCIM Publications New Series. Διατίθεται, επίσης, on-line στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbd_m0602.pdf
- **ISBD (NBM): International Standard Bibliographic Description for Non-Book Materials.** Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής που αφορά μη βιβλιακό υλικό. Είναι διαθέσιμο από τις εκδόσεις της IFLA, UBCIM Publications New Series.
- **ISBD (PM): International Standard Bibliographic Description for Printed Music.** Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής που αφορά έντυπη μουσική. Είναι διαθέσιμο από τις εκδόσεις της IFLA, UBCIM Publications New Series.
- **ISBD (S): International Standard Bibliographic Description for Serials.** Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής που αφορά περιοδικές εκδόσεις. Είναι διαθέσιμο από τις εκδόσεις της IFLA, UBCIM Publications New Series
- **ISBD (CR): International Standard Bibliographic Description for Serials and Other Continuing Resources.**

1 Στοιχεία επικοινωνίας: IFLA, UBCIM Publications New Series
Ms Karin Passchier, Publications Department IFLA Headquarters P.O.
Box 95312, 2509 CH THE HAGUE, Netherlands. Tel: +31-70-
3140752. Fax: +31-70-3834827. E-mail: publications@ifla.org

Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής που αφορά περιοδικές εκδόσεις και τεκμήρια που εκδίδονται σε συνέχειες. Ουσιαστικά, αποτελεί αναθεωρημένη έκδοση του ISBD (S), αλλά επειδή εκδόθηκε μόλις το 2002, το UNIMARC δεν έχει ενσωματώσει ακόμη στον κορμό του αυτή τη νέα εκδοχή του προτύπου. Είναι διαθέσιμο από τον εκδοτικό οίκο K. G. Saur². Διατίθεται, επίσης, on-line στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbdcr-final.pdf>

- **ISBD (ER): International Standard Bibliographic Description for Electronic Resources.** Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής που αφορά ηλεκτρονικές πηγές. Είναι διαθέσιμο από τον εκδοτικό οίκο K. G. Saur. Διατίθεται, επίσης, on-line στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbd.htm>

Αγγλο-Αμερικάνικοι Κανόνες Καταλογογράφησης (AACR):

- Κυκλοφορεί η τελευταία αναθεωρημένη έκδοση του 2002 με ενημερώσεις του 2003 και είναι διαθέσιμη από την ALA³.
- Κυκλοφορεί, επίσης, η επίσημη ελληνική μετάφραση από το ΤΕΙ Θεσσαλονίκης της 2^{ης} αναθεωρημένης έκδοσης των κανόνων του 1988⁴.

UNIMARC:

- **UNIMARC Manual Bibliographic Format.** Κυκλοφορεί η 2^η έκδοση του 1994 μαζί με τις 4 ενημερώσεις των ετών 1996, 1998, 2000 & 2002. Είναι διαθέσιμη

από τον εκδοτικό οίκο K. G. Saur. On-line πρόσβαση παρέχεται στην έκδοση του 1994 (περιλαμβάνει τις 3 πρώτες ενημερώσεις) από τη διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VI/3/p1996-1/sec-uni.htm>, καθώς επίσης και σε μια συνοπτική έκδοση του 2002 (περιλαμβάνει και τις 4 ενημερώσεις) από τη διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VI/3/p1996-1/concise2.pdf>

- **UNIMARC Manual-Authorities Format.** Κυκλοφορεί η 2^η αναθεωρημένη έκδοση του 2001. Είναι διαθέσιμη από τον εκδοτικό οίκο K. G. Saur. On-line πρόσβαση παρέχεται στην έκδοση του 1991 από τη διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VI/3/p1996-1/uniafull.htm>, καθώς επίσης και σε μια συνοπτική έκδοση του 2001 από τη διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VI/3/p2001/guideindex.htm>
- **H ΕΒΕ** έχει εκδώσει την επίσημη ελληνική μετάφραση των δύο εγχειριδίων. Για το μεν UNIMARC Bibliographic εξέδωσε τη μετάφραση της 2^{ης} έκδοσης του 1994, για το δε UNIMARC Authorities τη μετάφραση της έκδοσης του 1991. Ωστόσο, τα αντίτυπα έχουν εξαντληθεί και δεν προβλέπεται, προς το παρόν, επανέκδοση των εγχειριδίων.

GARR (πρώην GARE):

- **Guidelines for Authority Records and References (GARR).** Πρόκειται για το Διεθνές Πρότυπο περιγραφής και εμφάνισης των δεδομένων για καθιερωμένες επικεφαλίδες και τις παραπομπές αυτών. Είναι διαθέσιμο από τις εκδόσεις της IFLA, UBCIM Publications New Series. Διατίθεται, επίσης, on-line στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>

Η παράθεση όλων των παραπάνω τεκμηρίων κρίθηκε απαραίτητη, στο πλαίσιο μιας πλήρους αναφοράς και καταγραφής των σχετικών με την καταλογογράφηση εγχειριδίων που χρησιμοποιούνται από ελληνικές βιβλιοθήκες. Ας γίνει διακριτό, όμως, ότι οι AACR και το UNIMARC είναι τα εργαλεία που χρειάζεται ο βιβλιοθηκονόμος για να κάνει καταλογογράφηση και τα οποία πρέπει να προμηθευτούν όλες οι βιβλιοθήκες.

Ντίνα Τρούμπηλη

Τμήμα Ανάπτυξης ΑΒΕΚΤ, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

2 Στοιχεία επικοινωνίας:

K.G. Saur Verlag, P.O. Box 701620, D-81316 Munich, Germany
Tel: +49-89-76902-300, Fax: +49-89-76902-150/250

E-mail: info@saur.de Παραγγελίες μπορούν να γίνουν και on-line από τον εκδότη: <http://www.saur.de/>

3 Στοιχεία επικοινωνίας:

American Library Association, P.O. Box 932501, Atlanta, GA 31193-2501. Πληροφορίες στην ALA: <http://www.alastore.ala.org>

4 Στοιχεία επικοινωνίας:

ΤΕΙ Θεσσαλονίκης

Κα Ακατερίνη Γλιόκου, Γραμματεία Διαχείρισης Ειδικού Λογαριασμού
ΤΘ 14561, ΤΚ 541 01, Θεσσαλονίκη, Τηλ: 2310-791160

Ο ρόλος των Δημόσιων και Κινητών Βιβλιοθηκών σήμερα

όπως τον αντιλαμβάνεται ένας ευρύτερος οργανισμός υπηρεσιών πληροφόρησης

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης παρέχει υπηρεσίες πληροφόρησης με προστιθέμενη αξία σε χρήστες που ασχολούνται με θέματα Επιστήμης και Τεχνολογίας. Για αυτό το λόγο αξιοποιεί ανθρώπινους πόρους και τεχνογνωσία στην ανάπτυξη ψηφιακού περιεχομένου και νέων υπηρεσιών πληροφόρησης. Από την εμπειρία και την τεχνογνωσία που έχει συγκεντρωθεί μέχρι σήμερα είναι ξεκάθαρο πως, προκειμένου να είναι πραγματικά αποτελεσματικές και αξιοποιήσιμες παρόμοιες υπηρεσίες, θα πρέπει να στηρίζονται σε ένα ισχυρό εθνικό δίκτυο πληροφόρησης, μέσω του οποίου θα έχουν πρόσβαση σε καινοτόμες υπηρεσίες και περιεχόμενο οι τελικοί χρήστες.

Η συνεχής αύξηση των πληροφοριών, η ανάπτυξη των τεχνολογικών μέσων επικοινωνίας και η απαίτηση για επιτυχημένη πρόσβαση σε πληροφορίες και περιεχόμενο αποτελούν χαρακτηριστικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους οι τελικοί χρήστες. Σε αυτό το πλαίσιο, διεκδικούν διευρυμένες δυνατότητες πρόσβασης και χρήσης ενός τεράστιου όγκου πληροφοριών. Συγχρόνως, όμως, οι ίδιες συνθήκες η συνεχής αύξηση των πληροφοριών, η ανάπτυξη των τεχνολογικών μέσων επικοινωνίας και η απαίτηση για επιτυχημένη πρόσβαση στο περιεχόμενο αποτελούν τροχοπέδη στην αξιοποίηση των πληροφοριών, κυρίως όταν η διαχείριση και διάθεση του περιεχομένου δεν οργανώνεται από ειδικούς επιστήμονες της πληροφόρησης, κάτω από μόνιμες δομές για σταθερά αποτελέσματα.

Μέσα από αυτό το πρίσμα, είναι ανάγκη να επαναπροσδιοριστεί στην πράξη πια και όχι στη θεωρία ο ρόλος των δημόσιων βιβλιοθηκών, καθώς αυτές αποτελούν τους αρμόδιους φορείς για την οργάνωση της πληροφορίας και για την εξοικείωση του συνόλου των τοπικών κοινωνιών με τις μεθόδους αναζήτησης, ανάκτησης, οργάνωσης και αξιοποίησής της. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες καλούνται να αναπτύξουν έναν κεντρικό ρόλο με νέες δράσεις και υπηρεσίες, ώστε να ισχυροποιήσουν το πληροφοριακό και εκπαιδευτικό προφίλ τους. Στόχος είναι να συμβάλουν στην ανάπτυξη υποδομών και δεξιοτήτων για ευρύτερη πρόσβαση σε οργανωμένη και αξιολογημένη πληροφορία, η οποία θα καλύπτει τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας. Ο βαθμός επίδρασης των δημόσιων βιβλιοθηκών, τόσο στην καθημερινή ζωή των χρηστών τους όσο και στο σύνολο των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στις τοπικές κοινωνίες, είναι καθοριστικός για την ανάπτυξη και την πρόοδο τους.

Μέσω των κινητών μονάδων τους, οι δημόσιες βιβλιοθήκες διευρύνουν την ακτίνα δράσης τους, μεταφέροντας υπηρεσίες και περιεχόμενο σε μεγαλύτερο κύκλο, ευρύτερο της άμεσης περιοχής δράσης της σταθερής βιβλιοθήκης. Ταυτόχρονα, αναπτύσσουν σημαντικές δραστηριότητες και για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε σχολικές μονάδες, όπου δεν υπάρχουν σχολικές βιβλιοθήκες.

Με υποδομές και υπηρεσίες που αναπτύσσονται στην κεντρική δημόσια βιβλιοθήκη και μεταφέρονται διαμέσου της κινητής βιβλιοθήκης σε μεγαλύτερη ακτίνα δράσης, επιτυγχάνεται η πρόσβαση στη γνώση για τους χρήστες των βιβλιοθηκών καθώς προσδιορίζονται τα μέσα και οι τεχνικές, που θα υποστηρίξουν την αναγκαιότητα της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλους τους τομείς της ζωής τους.

Οι κεντρικοί άξονες του έργου

που υλοποιεί το ΕΚΤ για τις Δημόσιες & Κινητές Βιβλιοθήκες

Στο πλαίσιο του έργου «Υποστήριξη της Εκπαιδευτικής Πράξης από τις Κινητές Βιβλιοθήκες» του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ) II, που υλοποιεί το ΥΠΕΠΘ, αναπτύσσονται δράσεις που περιλαμβάνουν την ένταξη νέων δημόσιων βιβλιοθηκών στο πρόγραμμα, την ενίσχυση του "στόλου" των κινητών βιβλιοθηκών και τη διεύρυνση των δράσεων που είχαν υλοποιηθεί στο ΕΠΕΑΕΚ I.

Μέσω της αύξησης των κινητών μονάδων, της ενίσχυσης του προσωπικού και του υλικού τους καθώς και της αναβάθμισης του εξοπλισμού των βιβλιοθηκών που συμμετέχουν στο έργο, αναπτύσσεται ένας πυρήνας εκσυγχρονισμένων δημόσιων βιβλιοθηκών που καλύπτουν γεωγραφικά το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής επικράτειας. Στηριζόμενο σε αυτή τη βάση, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης συμβάλλει στην αναβάθμιση τόσο των υπηρεσιών που παρέχουν οι δημόσιες βιβλιοθήκες όσο και της επεξεργασίας του πληροφοριακού τους περιεχομένου με εργαλεία που αναπτύσσει και διαθέτει.

Κύριος στόχος του έργου που έχει σχεδιάσει και υλοποιεί το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης σε συνε-

ργασία με το ΥΠΕΠΘ, είναι η ανάπτυξη και ενίσχυση σε κάθε βιβλιοθήκη των συνθηκών εκείνων, που επιτρέπουν την παροχή νέων υπηρεσιών πληροφόρησης καθώς και την ουσιαστική επικοινωνία μέσω συστημάτων, για συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών.

Η δράση του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης στο έργο «Υποστήριξη της Εκπαιδευτικής Πράξης από τις Κινητές Βιβλιοθήκες» είναι οριζόντια και αφορά ενέργειες, που συμβάλλουν στην κάλυψη των πληροφοριακών αναγκών της τοπικής κοινότητας και των σχολικών μονάδων που καλύπτει η κεντρική βιβλιοθήκη μέσω της κινητής μονάδας της. Οι ενέργειες αυτές αφορούν:

- την αυτοματοποίηση όλων των λειτουργιών μίας βιβλιοθήκης και στην ενίσχυση της συνεργασίας με άλλες βιβλιοθήκες, σε περιεχόμενο και υπηρεσίες, με την εγκατάσταση του συστήματος ΑΒΕΚΤ 5.5
- τη μέγιστη χρήση και αξιοποίηση του συστήματος από το προσωπικό των βιβλιοθηκών, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της διεξαγωγής εκπαιδευτικών σεμιναρίων για το ΑΒΕΚΤ και της υποστή-

- ριξης που παρέχει το ΕΚΤ την προτυποποίηση της επεξεργασίας του υλικού των δημόσιων βιβλιοθηκών και τη διευκόλυνση της μεταξύ τους συνεργασίας σε θέματα περιεχομένου, με την ανάπτυξη και διάθεση βιβλιοθηκονομικών εργαλείων, όπως το Δεκαδικό Ταξινομικό Σύστημα Dewey και ο Ώπσαυρός για δημόσιες βιβλιοθήκες
- την υποστήριξη της ανάπτυξης του Συλλογικού Καταλόγου των Δημόσιων Βιβλιοθηκών και τη διάθεσή του για την ευρύτερη αξιοποίησή του από όλες τις βιβλιοθήκες
- την ανάπτυξη ενός πιλοτικού μοντέλου διαδανεισμού μεταξύ των βιβλιοθηκών μέσω του ΑΒΕΚΤ Ζ39.50 S e r v e r
- τη διεξαγωγή ειδικών παρουσιάσεων των πληροφοριακών υπηρεσιών του ΕΚΤ για το προσωπικό των βιβλιοθηκών που συμμετέχουν στο έργο
- τη σύνταξη προδιαγραφών για τα κτίρια και τις υποδομές των βιβλιοθηκών και των κινητών μονάδων τους, με στόχο την προτυποποιημένη ανέγερση και ανάπτυξη των δημόσιων και κινητών βιβλιοθηκών για την εύρυθμη λειτουργία τους και, κυρίως, για τη μέγιστη εξυπηρέτηση των χρηστών τους.

Στόχος μας είναι με την ολοκλήρωση του έργου να έχουν δημιουργηθεί οι προϋποθέσεις, μέσω των οποίων θα είναι δυνατόν να υποστηριχθεί δυναμικά

η ανάπτυξη ενός δικτύου δημόσιων βιβλιοθηκών, καθώς θα έχουν εξασφαλισθεί οι συνθήκες, που θα ευνοούν τη συνέχιση μιας ουσιαστικής επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων βιβλιοθηκών σε περιεχόμενο και υπηρεσίες. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες θα έχουν την υποδομή να συνεργαστούν μέσω των συστημάτων τους με βιβλιοθήκες που έχουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα, π.χ. ακαδημαϊκές και σχολικές βιβλιοθήκες, και να ενισχύσουν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητές τους.

Τα αποτελέσματα του έργου, που υλοποιεί το ΥΠΕΠΘ με το ΕΚΤ και τις βιβλιοθήκες τα τελευταία χρόνια, είναι ήδη εμφανή στην εκπαιδευτική διαδικασία των περιοχών που επισκέπτονται οι κινητές βιβλιοθήκες και στην καθημερινή ζωή όλων των χρηστών τους, καθώς οι δημόσιες βιβλιοθήκες έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν και να υποστηρίξουν τις αυξανόμενες πληροφοριακές απαιτήσεις σε όλους τους τομείς δράσης της τοπικής κοινωνίας.

ABEKT

Σύστημα Αυτοματισμού Βιβλιοθηκών ΕΚΤ

Το σύστημα ABEKT έχει αναπτυχθεί πλήρως από το ΕΚΤ και αποτελεί μια ολοκληρωμένη λύση για την αυτοματοποίηση των λειτουργιών των σύγχρονων βιβλιοθηκών και των υπηρεσιών που παρέχουν. Με την υλοποίηση διεθνών προτύπων για την ανάπτυξή του, ενισχύει τη διαλειτουργικότητα και τη συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών σε περιεχόμενο και υπηρεσίες.

Για βιβλιοθήκες που υπάγονται σε ένα κοινό δίκτυο, με το σύστημα ABEKT 5.5 υποστηρίζεται:

- αφενός η ομοιόμορφη διαχείριση των καταμεμημένων καταλόγων ανά βιβλιοθήκη με τη χρήση κοινών προτύπων και κανόνων και, κατά συνέπεια, η διατήρηση της ανεξαρτησίας και των ιδιαιτεροτήτων κάθε βιβλιοθήκης, και
- αφετέρου η πρόσβαση στους καταμεμημένους καταλόγους από ένα κοινό interface και η ανάπτυξη υπηρεσιών σε έναν ιδεατό συλλογικό κατάλογο.

Η τελευταία έκδοση ABEKT 5.5 αναπτύχθηκε με αρχιτεκτονική Client/server, εξ ολοκλήρου σε περιβάλλον Windows 98 / NT / 2000 / XP / 2003. Η διεπαφή χρήσης (user interface) του ABEKT διατίθεται στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα. Τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος είναι:

- η δυνατότητα διαχείρισης πολυγλωσσικής βάσης δεδομένων, με βάση το πρότυπο UNICODE
- η δυνατότητα χρήσης δικτύου Windows
- η διάθεση του καταλόγου στο Διαδίκτυο, με βάση το πρωτόκολλο Z39.50
- η προσβασιμότητα του καταλόγου μέσω Διαδικτύου, καθώς επίσης και η δυνατότητα εφαρμογής ή ανάπτυξης διαδικασιών διαδανεισμού με τη χρήση web browser
- ο σχεδιασμός της βάσης σε πρότυπα ISO 2709

UNIMARC και UNIMARC/Authorities

- η δυνατότητα εισαγωγής βιβλιογραφικών εγγραφών από διάταξη δεδομένων σε ISO 2709 UNIMARC και MARC21 και εγγραφών καθιερωμένων τύπων από διάταξη σε UNIMARC /Authorities.

Η πλήρης έκδοση του συστήματος ABEKT 5.5 αποτελείται από τα υποσυστήματα:

ABEKT Z39.50 Server & Extended Services Item

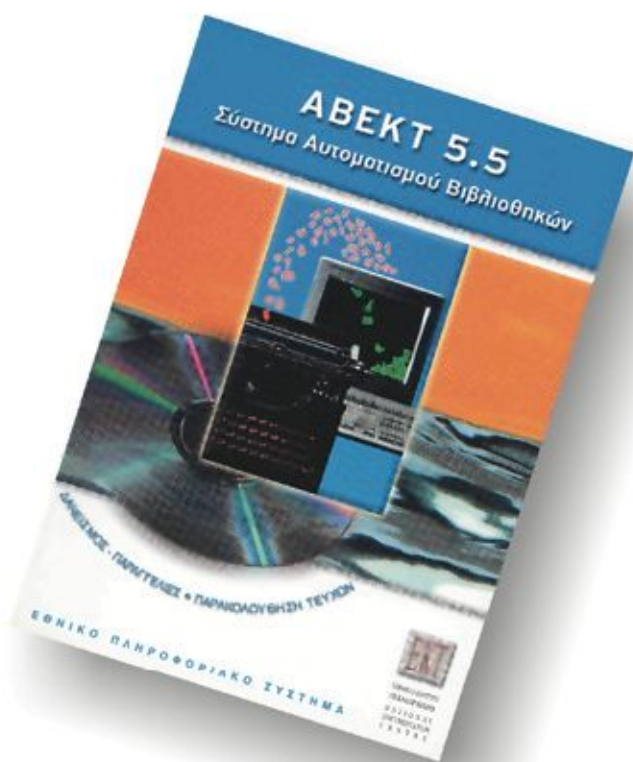
Order: Μέσω του πρωτοκόλλου Z39.50, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και το Item Order, παρέχεται η δυνατότητα διάθεσης του καταλόγου μέσω Internet για αναζήτηση, ανάκτηση, πρόσβαση σε πλήρη κείμενα τεκμηρίων και ανάπτυξη διαδικασιών διαδανεισμού μεταξύ των βιβλιοθηκών.

Κατάλογος: Ανάπτυξη βιβλιογραφικής βάσης δεδομένων με καταχώρηση και ενημέρωση βιβλιογραφικών εγγραφών και εγγραφών καθιερωμένων τύπων βάσει των προτύπων ISO 2709 UNIMARC και UNIMARC/Authorities.

Ανταλλαγή Δεδομένων: Εισαγωγή δεδομένων βιβλιογραφικών εγγραφών από διάταξη ISO 2709 UNIMARC και MARC21, καθώς επίσης και εγγραφών καθιερωμένων τύπων από διάταξη UNIMARC/Authorities. Παράλληλα, το υποσύστημα έχει τη δυνατότητα εξαγωγής δεδομένων βιβλιογραφικών εγγραφών και εγγραφών καθιερωμένων τύπων σε διάταξη ISO 2709 UNIMARC και UNIMARC/Authorities.

Αναζήτηση - Ανάκτηση: Αναζήτηση και ανάκτηση βιβλιογραφικών εγγραφών από τον κατάλογο της βιβλιοθήκης. Παράλληλα, παρέχεται η δυνατότητα δημιουργίας και αποθήκευσης σύνθετων ερωτήσεων.

Εκτυπώσεις: Δημιουργία και εκτύπωση καταλόγων βιβλιογραφικών εγγραφών, εγγραφών καθιερωμένων τύπων, τευχών περιοδικών

εκδόσεων. Δημιουργία και εκτύπωση ετικετών με γραμμοκώδικα μελών, γραμμοκώδικα αντιτύπων και με ταξιθετικά σύμβολα αντιτύπων.

Λειτουργίες Βιβλιοθήκης

Κυκλοφορία υλικού: Καταχώρηση και διαχείριση των μελών της βιβλιοθήκης και των πράξεων δανεισμού που πραγματοποιούνται.

Παραγγελίες: Καταχώρηση και διαχείριση αρχείου προμηθευτών και αρχείου των παραγγελιών που πραγματοποιεί η βιβλιοθήκη.

Παρακολούθηση περιοδικών εκδόσεων: Αναλυτική παρακολούθηση των περιοδικών εκδόσεων και διαχείριση των συνδρομών της βιβλιοθήκης.

Στατιστικά:

Διατήρηση στατιστικών στοιχείων για τις χρεώσεις που πραγματοποιούνται, ανά κατηγορίες μελών και τίτλων.

Δημιουργία εκθέσεων για την κατανομή των μελών και των τίτλων ανά στατιστικές κατηγορίες.

Δημιουργία εκθέσεων για την κατανομή των χρεώσεων ανά στατιστικές κατηγορίες μελών και

τίτλων.**Επιλεκτική Διάθεση Πληροφοριών - SDI:** Ενημέρωση των μελών της βιβλιοθήκης αυτόματα μέσω e-mail για το νέο υλικό που αποκτά η βιβλιοθήκη και εμπίπτει στα ενδιαφέροντα κάθε μέλους.

Διαχείριση Κατάστασης Αντιτύπων: Παρέχεται ποσοτική πληροφόρηση για την κατάσταση των αντιτύπων της βιβλιοθήκης, δίνοντας στοιχεία, σχετικά με τη διαθεσιμότητα των αντιτύπων και με την πράξη δανεισμού στην οποία υπόκεινται. Συγχρόνως παρέχεται δυνατότητα αλλαγής της τρέχουσας κατάστασης των αντιτύπων αναφορικά με τη διαθεσιμότητά τους. Το υποσύστημα χρησιμοποιείται για να υποστηρίξει τόσο διαδικασίες απογραφής της συλλογής της βιβλιοθήκης όσο και για την καταγραφή της ροής και της διαθεσιμότητας του υλικού των συλλογών της βιβλιοθήκης.

Χρήστες Συστήματος ABEKT

Χρήστες του συστήματος ABEKT είναι οι ακόλουθες βιβλιοθήκες:

- Βιβλιοθήκη Επιστήμης και Τεχνολογίας ΕΚΤ/ΕΙΕ: Αποτελεί εγκατάσταση εθνικής χρήσης και διαθέτει μια από τις μεγαλύτερες συλλογές περιοδικών στην Ελλάδα για θέματα επιστήμης και τεχνολογίας. (<http://jasmin.ekt.gr/>)
- Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας (<http://www.nlg.gr/opac/zconnectell.html>)
- Βιβλιοθήκες Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Ινστιτούτων
 - Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Μεσολογίου (<http://www.library.teimes.gr/opac/ZconnectELL.html>)
 - Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πάτρας (<http://athena.teipat.gr/opac/Zconnectell.html>)
 - Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καλαμάτας
 - Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (<http://library-nt.cti.gr/>)

ΑΒΕΚΤ

ΑΒΕΚΤ

- Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων
- Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο
- Ινστιτούτο Συνταγματικών Ερευνών
- Ινστιτούτο Επικοινωνίας
- Βιβλιοθήκες Ξένων Αρχαιολογικών Σχολών της Αθήνας (Βορείων Χωρών, Ιταλική, Ολλανδική κ.ά.)
- 26 Δημόσιες Κεντρικές Βιβλιοθήκες με τις κινητές μονάδες τους
 - Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών (<http://www.serrelib.gr/orac/zconnectell.html>)
 - Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Μυτιλήνης (<http://publib.lesvos.aegean.gr/orac/zConnectELL.html>)
 - Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λιβαδειάς (<http://194.63.197.101/>) κ.α.
- Δημοτικές Βιβλιοθήκες
 - Δημοτικές Βιβλιοθήκες Αθήνας
 - Δημοτική Βιβλιοθήκη Κερατσινίου
 - Δημοτικές Βιβλιοθήκες Θεσσαλονίκης (Πολίχνης Συκεών, Νεάπολης, Ευόσμου, Ελευθερίου Κορδελιού, Τριανδρίας) (<http://213.16.183.81>)
 - Δημοτικές Βιβλιοθήκες Βόλου (<http://212.205.99.124/orac/zconnectell.html>)
 - Δημοτικές Βιβλιοθήκες Έβρου κ.ά.
- Ειδικές Βιβλιοθήκες
 - Κέντρο Βυζαντινών & Νεοελληνικών Ερευνών
 - Ευρωπαϊκό Κέντρο Επικοινωνίας Πληροφόρησης και Πολιτισμού
 - Εθνικός Οργανισμός Φάρμακων
 - Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης (<http://www.ekdd.gr/orac/zconnectell.html>) κ.ά.
- 500 Σχολικές Βιβλιοθήκες
- Κυπριακή Βιβλιοθήκη (η εθνική βιβλιοθήκη της Κύπρου), δημοτικές, σχολικές και άλλες βιβλιοθήκες της Κύπρου (<http://194.42.4.240/orac/zConnectELL.html>)
- Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της Αλβανίας
- Βιβλιοθήκες ποικίλων οργανισμών, όπως τραπεζών, ιδιωτικών σχολείων, κ.ά.
 - EFG Eurobank Ergasias
 - Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς
 - Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος
 - Εθνικό Θέατρο
 - Κρατική Σχολή Χορού
 - Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης
 - Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών
 - ΟΤΕ
 - OKANA
 - Ίδρυμα Μπελλώνια
 - Ανωτάτη Σχολή Πόλεμου
 - Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ) Χίου
 - ΓΕΣ
 - ΣΕΘΑ
 - Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων κ.ά.

Υποστήριξη Χρηστών ΑΒΕΚΤ

Στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης λειτουργεί Γραφείο Υποστήριξης Χρηστών του ΑΒΕΚΤ, για οποιοδήποτε θέμα προκύψει και σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με το ΑΒΕΚΤ, όπως:

- τεχνικά θέματα
- ενημερώσεις του προγράμματος που έχει εγκατασταθεί στις βιβλιοθήκες
- εφαρμογή και χρήση των προτύπων που υλοποιεί το σύστημα (ISBD, AACR, UNIMARC),
- θέματα σχετικά με τη βελτιστοποίηση της χρήσης του συστήματος.

Πηγές Φωτογραφιών

- σελ. 3** / Δημόσια Βιβλιοθήκη Βέροιας
 Δημόσια Βιβλιοθήκη Ναυπάκτου
 Κινητή Μονάδα Δημόσιας Βιβλιοθήκης Ναυπάκτου
 Δημόσια Βιβλιοθήκη Βέροιας
- σελ. 5** / Λογότυπο του Συλλογικού Καταλόγου Δημόσιων Βιβλιοθηκών
 της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Λειβαδιάς
- σελ. 7** / Εξώφυλλο εγχειριδίου για τους Αγγλο-Αμερικάνικους Κανόνες Καταλογράφησης
- σελ. 9** / Εξώφυλλα εγχειριδίων UNIMARC
- σελ. 10** / Δημόσια Βιβλιοθήκη της Ρόδου
- σελ. 11** / Κινητή Μονάδα Δημόσιας Βιβλιοθήκης Λαμίας
- σελ. 12** / Στιγμιότυπα από σχολική επίσκεψη στην Κινητή
 Μονάδα Δημόσιας Βιβλιοθήκης Λαμίας
- σελ. 14** / Εξώφυλλο εγχειριδίου ΑΒΕΚΤ
- σελ. 15** / Εξώφυλλο εγχειριδίου ΑΒΕΚΤ
- Εξώφυλλο** / Σύνθεση φωτογραφιών (Δήμητρα Πελεκάνου, ΕΚΤ)

Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες ...Κινούνται

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

"Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες...Κινούνται", τεύχος 1, Ιούνιος 2004, έκδοση του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες, στο πλαίσιο του έργου "Υποστήριξη της εκπαιδευτικής πράξης από τις κινητές βιβλιοθήκες" - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ), το οποίο συγχρηματοδοτείται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά 25% από το Ελληνικό Δημόσιο.

Επικοινωνία: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης / ΕΙΕ, κα Μάρα Κουνάδη,
Βασ. Κωνσταντίνου 48, 116 35, Αθήνα, Τηλ: 210 7273970,
Fax: 210 7252223, E-mail: mkounad@ekt.gr

www.ekt.gr